

**Справка за оригиналните научни приноси със съответните
доказателства**

Книги:

Р01. Транслация на могъщество. Договарянето на мира между Хабсбургите и Високата порта, 1547 – 1747 г. София: Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 2019. ISBN 978-954-07-4717-0

1. Монографията „Транслация на могъщество. Договарянето на мира между Хабсбургите и Високата порта, 1547 – 1747“ проследява за пръв път в европейската и световната историография еволюцията на австрийско-османските отношения през XVI – XVIII в., като с академичните средства на „новата дипломатическа история“ се анализират държавно-идеологическите, властовите, езиковите и културно-менталните реалности, които контекстуализират мирните договори между Виена и Истанбул.

2. В хода на изследването се създава иновативен изследователски модел на т. нар. „транслационен процес“. Посоченият процес, чрез който се анализира договарянето на мира между Хабсбургите и османците, има своя вътрешна логика, предложена е негова периодизация, описват се и неговите най-важни акценти.

3. В изследването са предадени за пръв път в историографията някои фактологични взаимовръзки около урежданото на мирните договори на базата на архивни материали – главно дипломатически донесения и различни преписи на споразуменията, съхранявани в австрийския Династичен, придворен и държавен архив (Haus-, Hof- und Staatsarchiv); старопечатни издания; немски и немскоезични вестници, списания и политически журнали от края на XVII и XVIII в.

4. В книгата се прави опит за теоретично осмисляне на въпросите, свързани с войната и договарянето на мира, пречупени през европейската дипломатическа практика и международно право, но също и през погледа на ислямската юридическа практика. Този анализ би следвало да се разглежда като допълнителен академичен “инструмент” за разбирането на многопластовата и доста сложна проблематика на европейско-османските отношения през Ранното ново време.

5. В изследването се разработват и обосновават фактологично някои нови термини в историографията като “асиметрична” и “симетрична транслация”, с нейната османска и хабсбургска транслационна версия, т.е. в случая е налице и понятиен научен принос.

6. На основана на почти изцяло непубликуван архивен материал е проследен и анализиран финалният етап на процеса от асиметрия към симетрия на мирния процес между Виена и Константинопол. За пръв път в европейската и световната историография се проследява дейността на австрийския посланик в Истанбул барон Хайнрих Кристоф фон Пенклер.

7. Не на последно място, направен е опит за реконструкция на „медийното“ отразяване на събитието в тогавашния периодичен печат.

P02. Европа, Дунав и османците (1396 - 1541). София: Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 2014. ISBN 978-954-07-3815-4

1. Книгата представлява опит за по-различен поглед върху европейско-османския сблъсък от XV – XVI в. Конфликтът е анализиран през „призмата“ на природните дадености и по-специално на река Дунав и дунавското пространство. От една страна, войната и мирът между османците и техните християнски противници носят определен геополитически и социо-културен контекст, а, от друга, протодискурсът за „Голямата река“ е част от утвърждаването на хабсбургското властово пространство, свързан с проблема за граничността през Ранното ново време.

2. Темата за Дунава в европейско-османските отношения през XV-XVI в. се разработва за пръв път не само в българската, но и в световната историография. В този смисъл дисертацията запълва „бяло историографско поле“.

3. Изводите се базират на много сериозна основа от източници. Що се отнася до немскоезичната литература от XV-XVII в., определено може да се каже, че са проучени на практика почти всички старопечатни съчинения, които имат отношение към Дунава и сблъсъка с османците. Това поставя направените изводи в рамката на „категоричната изчерпателност“.

4. Предлага се оригинална теоретична конструкция, която поставя Дунава в контекста на европейско-османските отношения през XV-XVI в.

5. Подробно е открояна ролята на Дунава и на „Дунавския фронт“ в хода на въоръжения сблъсък между европейските страни и османската държава от края на XIV до средата на XVI в. Подобно „фокусиране“ на една толкова мащабен фактологичен масив чрез реалностите на една природна даденост се прави за първи път в европейската историография.

Публикации в сборници и научни списания:

P03. "Non-splendid Isolation: The Ottoman Empire and the Thirty Years' War", in Olaf Asbach, Peter Schröder (eds.), *The Ashgate Research Companion to the Thirty Years' War*. London: Ashgate, 2014, pp. 115-126 ISBN 978-1409406297

Основната цел и принос на текста е да отговори на следните въпроси: Каква роля е играла Османската империя в споменатия европейски конфликт? Има ли разлика между официалната политика на неутралитет и реалностите в дипломатията и военните дела? Представяват ли десетилетията на Трийсетгодишната война някакъв период на мир, който османците целенасочено искат да поддържат или обратното – това се налага по силата на обстоятелствата без това да е мечтата на султаните в османската столица?

P04. "Der Frieden von Baden und seine Deutung am Goldenen Horn. Die Kaiserliche Diplomatie in Konstantinopel, 1713-1715" in Heinz Duchhardt, Martin Espenhorst (eds.), *Utrecht – Rastatt – Baden 1712–1714: Ein europäisches Friedenswerk am Ende des Zeitalters Ludwigs XIV*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2013, стр.357-372, ISBN: 9783525101254

Текстът е почти изцяло базиран на архивни материали от австрийския Династичен, придворен и държавен архив. Дипломатическите донесения и кореспонденцията между Придворния военен съвет във Виена и Анзелм Франц фон Флайшман, императорския представител в Константинопол, проследяват притеснителната за Виена възможност Високата порта да бъде подтикната да атакува земите на Хабсбургите, докато трае войната срещу Франция. Разгледана е активната дипломатическа „игра“ на хабсбургския представител, който успешно се справя с политическото балансиране в османския двор, предотвратявайки френските опити да привлекат Високата порта за съюзник.

P05. "Pax Belgradensis – Pax Perpetua? Deutungen und Missdeutungen in den deutschen Medien der 1740er Jahre" in Martin Espenhorst (ed.), *Unwissen und Missverständnisse im Europäischen Friedensprozess*. Vandenhoeck & Ruprecht, 2013, pp. 357-372, ISBN: 9783525101254

В публикацията се проследява за първи път в европейската и световната историография как в немскоезичните политически журнали и във

вестниците от XVIII в. се отразява „увековечането“ през 1747 г. на Белградския мирен договор (1739). Въз основа на анализа на медийното съдържание се прави заключението, че през 1747 г. определено може да се говори за опит за „медийно“ затъмнение: външнополитическият успех на виенския двор е отразен в съвременните вестници със закъснение и се третира с изключителна оскъдица. В текста се изказва предположението, че това се дължи на имперската информационна политика по отношение на реално договореното споразумение между Виена и Константинопол през 1747 г.

P06. "Vom Waffenstillstand zu Pax Perpetua. Der Kaiserliche Frieden von Belgrad (1739) und seine Entfristung (1747)," – Österreich: Geschichte, Literatur, Geographie 59/3 (2015): 281-290, ISSN: 0029-8743

Изследването проследява дейността на барон Хайнрих Кристоф фон Пенклер като хабсбургски пратеник в Истанбул и успешното подписване и ратифициране на конвенцията от 1747 г., „увековечаваща“ Белградския мирен договор от 1739 г. Текстът е базиран почти изцяло на непубликуван архивен материал от виенските архиви и поглежда едно „бяло поле“ в историографията.

P07. "Negotiating Borders: Habsburg–Ottoman Peace. Treaties of the Seventeenth and Eighteenth Centuries" in Maria Baramova, Grigor Boykov, Ivan Parvev (eds.), Bordering Early Modern Europe. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2015, pp. 115-120, ISBN 978-3-447-10402-9

Статията е част от тематичния сборник, посветен на въпросите за граничността през Ранното ново време. В текста се прави опит чрез нова интерпретация на фактите да се проследят и анализират механизмите при договарянето на границата между Хабсбургската монархия и Османската империя и постепенния преход от „дифузно разграничение“ към линейна граница, която разделя двете страни.

P08. "Die Übersetzung der Macht". Die Profile der habsburgisch-osmanischen Translationen im 16.–18. Jahrhundert" in Martin Espenhorst, Heinz Duchhardt (eds.), Frieden übersetzen in der Vormoderne. Translationsleistungen in Diplomatie, Medien und Wissenschaft. Vandenhoeck & Ruprecht: Göttingen, 2012, pp. 197-205, ISBN 9783525101148

В статията са разгледани три основни форми на превод/ транслация: езикови преводи, медийно отразяване, културна транслация. Изкуството на езиковия превод често пъти се съдържа в способността да бъде предадено и подбрано точното понятие, което обаче съзнателно или несъзнателно това води до промяна и на съдържанието. Медийното отразяване посредством текст и/или образ изпълнява в същността си своеобразни функции на “превод”.

P09. "Nikolaus Ernst Kleemanns „Reisen von Wien über Belgrad bis Kilianova“ und die Neuentdeckung des Donauraums in der Habsburgermonarchie" in Harald Heppner, Eva Posch (eds.), *Encounters in Europe's Southeast: The Habsburg Empire and the Orthodox World In the Eighteenth and Nineteenth Centuries*. Bochum: Winkler Verlag, 2012, pp. 65-75, ISBN 978-3-89911-190-3

Статията е посветена на публикувания през 1771 г. разказ на Николаус Ернст Клееман за пътуванията му от Виена през Белград до Килиянова. Безспорен бестселър за времето си, книгата на практика олицетворява промяната на хабсбургската политика в Югоизточна Европа от втората половина на XVIII в., както и постепенното привикване на обществеността в монархията към предимствата на „широкия Дунавски регион“ отвъд Железни врата. Изследването е стъпка в теоретичното осмисляне и регионално контекстуализиране на съчинението на Клееман.

P10. Seen through Zedler's Eyes: The 18th-Century Habsburg-Ottoman Conflict and the Early Modern Encyclopaedic Knowledge" in Plamen Mitev, Ivan Parvev, Maria Baramova, Vania Racheva (eds.), *Empires and Peninsulas. Southeastern Europe between Karlowitz and the Peace of Adrianople, 1699-1829*. Berlin: Münster: Zürich: LiT Verlag, 2010, pp. 95-106, ISBN 978-3-643-10611-7

От средата на XVIII в. стремежът към всеобщото познание постепенно се превръща в широка разпространена интелектуална мода. Първият универсален лексикон на Модерната епоха *Johann Heinrich Zedlers Universal-Lexicon* маркира новите размери на тази необходимост в немскоезичния свят. Успоредно с обществените и политическите промени през XVIII–XIX в. постепенно универсалните лексикони и енциклопедиите си извоюват статута на разпространители, от една страна, на академична информация, но същевременно, от друга, на актуално дефинираното и

политически обоснованото познание. Изненадващо бързо те се превръщат в актуална медия, чиято правота рядко бивала оспорвана. Статията разглежда за пръв път в историографията именно тази връзка за мястото и значението на понятия и събития за Балканския полуостров (най-вече мирните договори, сключени между Хабсбургите и османците), които Цедлеровият лексикон съдържа.

P11. "Хабсбургската търговия на Балканите в публичния дискурс, 1717-1740 г." в Ваня Рачева (съст.), *Българите в Османската империя през XIX в. Понятия, структури, личности*. София: Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 2017, стр. 49-56 ISBN 978-954-07-4352-3

Изследването се фокусира върху значението на австрийско-османския търговски договор, подписан през 1718 г. за откриването и дейността на „Ориенталската компания“ (Kaiserliche privilegierte orientalische Kompagnie) в началото на 1720 г. На основана на сведения от немскоезичния периодичен печат, текстът проследява за пръв път в историографията и обществената реакция на търговското споразумение в контекста на хабсбургската източна търговия в района на Долния Дунав и Адриатическото крайбрежие.

P12. „България и българите в немските енциклопедии от XVII-XVIII век“ в Георги Якимов (състав.), *Послания на историята. Юбилеен сборник в чест на професор Мария Радева*. София: Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 2016, стр. 205-212 ISBN 978-954-07-4074-4

Изследването продължава темата за универсалното познание и мястото на Югоизточна Европа на страниците на немските енциклопедии и лексикони през XVIII в. В статията са анализирани за пръв път в историографията сведенията относно България и българите в тези енциклопедии от нов тип като пряко отражение на политическата ситуация и актуалния интерес към „другия“.

P13. „Преводът като израз на могъщество. Хабсбургско-османските отношения и техните “транслационни схеми”, XVI-XVIII в.“ в Йоанна Бенчева, Теодор Димитров (състав.), *Realia Byzantino-Balcanica. In honorem annorum LX Christo Matanov* = Сборник в чест на 60-годишнината на проф.

Христо Матанов. София: Тангра ТанНакРа ИК, 2014, стр. 553 - 563 SBN 978-954-378-118-8

Статията запознава българската академична аудитория със слабо познатите методи на „новата дипломатическа история“ и т.нар. *Translation turn* в контекста на договарянето на мира между Константинопол и Виена.

P14. „Земи и граници. Югоизтокът в европейската картография от Ранното ново време“ в Иван Първев, Мария Баръмова (състав.), *Двувековният път на едно понятие "Балкански полуостров" (1808-2008)*. София: Университетско издателство, 2014, стр. 26-36 ISBN 978-954-07-3290-9

В статията се прави опит да се изследват и анализират няколко важни аспекта, свързани с картографската представа за Югоизточна Европа през Ранното ново време. На първо място това са, разбира се, границите на полуострова в тяхната географска, политическа, но също така и религиозно-културна реалност.

P15. „Балканите като геополитическа реалност в Цедлеровия универсален лексикон“ в *Исторически личности и идеи. Сборник в чест на 60-годишния юбилей на проф. Искра Баева*. София: Университетско издателство, 2011, стр. 220-226, ISBN 978-954-07-3270-1

В статията се очертават за първи път в историографията геополитическите измерения на Югоизточна Европа на страниците на Универсалния лексикон на Йохан Цедлер през XVIII в. Търси се отговор на въпроса какво представлява една геополитическа реалност за универсалното познание в епохата на Просвещението и какво място заемат Балканите в него. Преди всичко се извежда взаимовръзката *Ориент – Европейски югоизток* в контекста на европейско-османските отношения през „дългия“ XVIII в.

Съставителство и учебни помагала:

01. Empires and Peninsulas. Southeastern Europe between Karlowitz and the Peace of Adrianople, 1699-1829, Berlin/ Münster: LiT, 2010 (Ed. with Plamen Mitev, Ivan Parvev, Vania Racheva) ISBN: 978-3643106117

Три мощни империи - Хабсбургската, Османската и Руската през XVIII и първата трета на XIX-ти век се борят помежду си за власт и влияние на

Балканите. Това обаче не е единственият важен аспект от сложната история на Европейския югоизток. Интелектуалните и икономически течения, които превръщат XVIII в. в ключов момент в световната история, са пречупени през призмата на балканския регионализъм. 130-те години между договора от Сремски Карловци (1699) и Одринския мир (1829) успяват да насочат Европейския Югоизток в релсите на „общата европейска история“. Сборникът съдържа материалите от международната конференция през октомври 2009 г., домакин на която бе Историческият факултет на Софийския университет.

02. Power and Influence in Southeastern Europe, 16th-19th century. Berlin/ Münster: Lit, 2013 (Ed. with Ivan Parvev, Plamen Mitev, Vania Racheva); ISBN: 978-3643903310

Сборникът съдържа материали от международния научен форум, организиран в София през месец октомври 2010 г. със същото наименование. Поставя си за цел да проучи “властовите връзки” вътре в Югоизточна Европа, както и на “връзките на власт и влияние”, упражнявани отвън върху Балканите през XVI-XIX век. Намерението на съставителите е да се хвърли един обективен и непредубеден поглед върху драматичната история на Европейския югоизток през посочената епоха.

03. Bordering Early Modern Europe, Wiesbaden: Harassowitz, 2015 (Ed. with Grigor Boykov, Ivan Parvev). ISBN: 978-3-447-10402-9

В по-широк социален контекст границите са делението между култури, езици, политически или религиозни системи. През Ранното ново време (а също и през Античността и Средновековието) тези разграничения не са възприемани като някакви фиксирани, едва ли не прави линии, обособяващи територии и политическа власт. През Ранното ново време в представата за границата се наблюдава все по-тясно обвързване на географските реалности с политическата действителност. През XVI и особено през XVII в. идеята за „естествените граници“ започва да доминира върху почти всички характеристики на понятието. Абстрактно погледнато, може да се каже, че физическото постепенно се идентифицира с идеалното политическо пространство. По сходен начин в картографско отношение репрезентацията на географските пространства се слива с измеренията на политическите.

Сборникът включва докладите на деветнадесет историци, участвали в конференцията „Bordering Early Modern Europe“, проведена в София през март 2013 г., надграждайки постиженията на предишната научна литература по въпроса за границите и граничността през Ранното ново време, както и за съвременното разбиране на европейските граници. Материалите в настоящия том предлагат нова интерпретация на различни аспекти на темата за границите в Европа, както и нови импулси за бъдещи изследвания.

04. Двувековният път на едно понятие. Балканският полуостров (1808-2008). София: Университетско издателство "Св. Климент Охридски", (състав. с Иван Първев) ISBN: 9789540732909

Зад академичната инициатива да се организира международна научна конференция в София, посветена на 200-годишнината от сътворяването на понятието „Балкански полуостров“, стои замисълът да се оцени по достойнство научното дело на Аугуст Цойне. Другата задача е да се проследят перипетиите в жизнения път на създадения от него термин, да се видят понятийните проблеми, но и положителните възможности за едно по-прецизно разграничение на регионалната от общоевропейската история без това да противопоставя или отчуждава Балканите от съседните историко-културни пространства.

05. Исторически атлас на Югоизточна Европа. София: Датамап, 2012. II част „Ново време“. (съавт. Христо Матанов, Владимир Станев, Теменужка Бандрова) ISBN 9789545190445.

Атласът е предназначен за историческата общност, студенти и всички, които се интересуват от историята на Югоизточна Европа от IV век до наши дни. Той е ценно пособие за нуждите на българското висше образование. Частта, посветена на Новото време е изцяло разработена с оглед на преподаванията по Нова балканска история в Историческия факултет на Софийския университет. Картите са разработени на базата на най-новите исторически изследвания и данни, използвайки Географски информационни системи.